

PRAKTISKI RISINĀJUMI BIBLIOTĒKU UN INFORMĀCIJAS PIEEJAMĪBAI

Latvijas Nacionālā bibliotēka
Uzzīgu un Informācijas centrs
Zane Zvaigzne

BŪTISKĀKAIS, LAI NODROŠINĀTU INFORMĀCIJAS PAKALPOJUMU CILVĒKIEM AR INVALIDITĀTI:

- ▶ Bibliotēkas politika – iekļaujošas vides veidošana;
- ▶ Sagatavoti darbinieki;
- ▶ Iekārtu pieejamība;
- ▶ Specifisku pakalpojumu piedāvājums.

BIBLIOTĒKAS POLITIKA – IEKĻAUJOŠĀ VIDE

DROŠĀ UN ĒRTĀ VIDE IESPĒJAMI PLAŠĀKAM LIETOTĀJU LOKAM

Vides pieejamības prasības jau projekta līmenī:

- ▶ Bibliotēkas apkārtnē, stāvvietā transportam;
- ▶ Bibliotēkas ieejā.

PALĪDZĪBAS POGA PIE IEEJAS DURVĪM

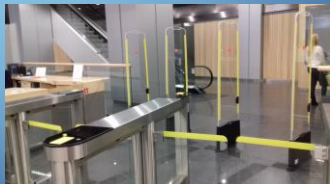
BIBLIOTĒKAS IEKŠTĒLPAS

- ▶ Ērti lifti – iespēja pārvietoties pa stāviem uz jebkuru lasītavu;
- ▶ Labierīcības;
- ▶ Mēbeļu izvietojums lasītavās – attālumi starp plauktiem, starp lasītāju vietām, iespēja strādāt stāvus;
- ▶ Pašapkalpošanās iekārtu pieejamība – kopētāju augstums.

VIZUĀLAIS NOFORMĒJUMS

- ▶ Lieli, saprotami uzraksti;
- ▶ Speciāls marķējums – cilvēkiem ar redzes traucējumiem:
  - ▶ marķēti pakāpieni;
  - ▶ kontrastējošas uzlīmes uz stikla virsmām;
  - ▶ Taktīlie stāvu plāni, uzraksti,
  - ▶ Uzraksti, stāvu numuri Braila rakstā;

IEEJAS VĀRTU MARKĒJUMS

MARĶĒJUMS LIFTĀ

MARĶĒTS CEĻŠ UZ SPECIĀLAJĀM DARBA TIEPĀM

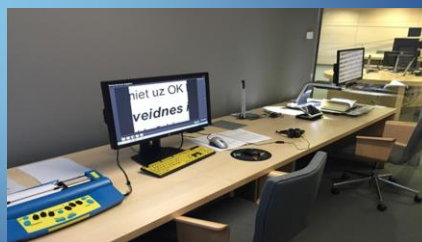

SAGATAVOTI DARBINIEKI

- ▶ Speciāli kursi, apmācības darbiniekiem;
- ▶ Tikšanās ar cilvēkiem ar invaliditāti, simulācijas;
- ▶ Apkalpošanas vadlīnijas,
- ▶ Lasītāju ar īpašām vajadzībām apkalpošanas kārtība.

IEKĀRTU PIEEJAMĪBA

- ▶ Lasītavā pieejamas 4 speciāli iekārtotas darba vietas neredzīgiem un vājredzīgiem cilvēkiem;
- ▶ Video un audio failu klausīšanās/ skatīšanās iespēja;
- ▶ Iespēja izmantot palielināmās lupas (stacionāras, digitālas) teksta un attēla palielināšanai;
- ▶ Teksta skeneris ar iespēju izdrukāt tekstu Brailā vai saglabāt audiofailā;
- ▶ Pieejama Braila rakstāmmašīna/printeris;
- ▶ Datori aprīkoti ar ekrānlasošajām datorprogrammām Jaws.

SPECIFISKU PAKALPOJUMU PIEDĀVĀJUMS

- ▶ Attālinātie pakalpojumi – elektroniska reģistrēšanās, elektroniskais katalogs, iepriekšpasūtīšanas iespēja, SBA, dokumentu elektroniskā piegāde, digitālās bibliotēkas kolekcijas, tiešsaistes datubāzes;
- ▶ Dažādu izglītojošu pasākumu nodrošināšana – lasīšanas pulciņš, lekcijas, izstādes;
- ▶ Mājas lapa vieglajā valodā;
- ▶ Speciālas ekskursijas pa bibliotēku;
- ▶ Apmācības (individuālas/grupās) bibliotēkas resursu izmantošanā.

PASĀKUMI CILVĒKIEM AR ĪPAŠĀM VAJADZĪBĀM

INFORMĀCIJAS PIEDĀVĀJUMS DAŽĀDOS FORMĀTOS

- ▶ Lieldrukas grāmatas;
- ▶ Informācija vieglajā valodā;
- ▶ Izdevumi Braila rakstā;
- ▶ Audiogrāmatas;
- ▶ Digitālās kolekcijas;
- ▶ E-grāmatas;
- ▶ Datubāzes.

LNB PIEEJAMAS VAIRĀK NEKĀ 45 DATUBĀZES

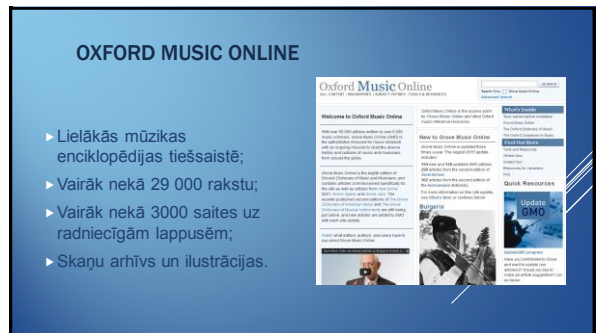
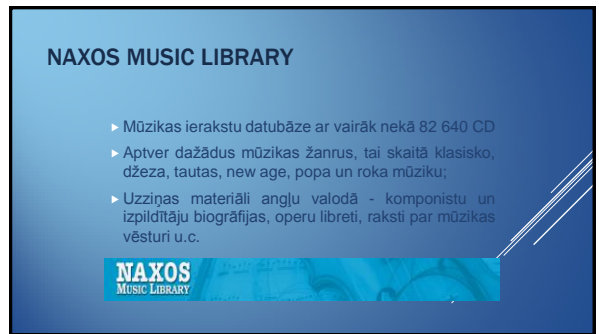
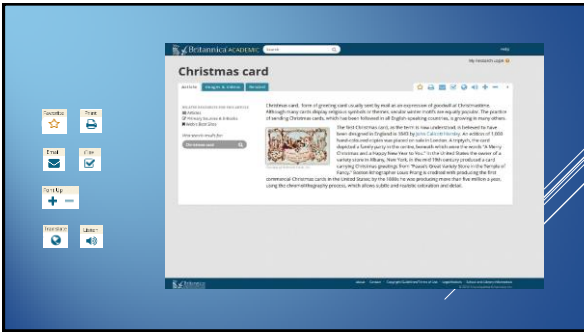
- ▶ Grāmatas un žurnāli dažādās nozarēs - sociālajās, humanitārajās, eksaktajās zinātnēs krievu un angļu valodā;
- ▶ Mūzikas ieraksti, attēli no ievērojamu muzeju kolekcijām, foto arhīvi;
- ▶ Datubāzē pieejamas enciklopēdijas, vārdnīcas, atlanti un citi uzzīņu materiāli.

ATTĀLINĀTAS PIEKĻUVES DATUBĀŽU IESPĒJAS

- ▶ Mājaslapa pielāgota lietotājiem, kas izmanto ekrāna lasītājus;
- ▶ Iespēja izmantot klaviatūru navigācijai;
- ▶ Attēliem, kartēm un grafikiem pieejami paskaidrojoši apraksti. Tos iespējams nolasīt ar ekrāna lasītāju;
- ▶ Datubāzē pieejamos rakstus iespējams noklausīties, tulkot;
- ▶ Lasīt e-grāmatas PDF un HTML formātā ar iespēju palielināt attēlus un tekstu.

PERIODIKA.LV IESPĒJA LASĪT AR EKRĀNLASOŠAJĀM PROGRAMMĀM

ŠOBRĪD ĀRPUS LNB TELPĀM IESPĒJAMS PIEKĻŪT 8 TIEŠSAISTES ABONĒTAJĀM DATUBĀZĒM:

- ▶ **EBSCO, Dawsonera, ScienceDirect, Scopus, Cambridge Journals Online, Cambridge Companions Online** – LNB lasītāji, aizpildot pieteikšanās veidlapu, paroli saņem 2 dienu laikā e-pastā.
- ▶ **Emerald, BiblioRosica** – lasītājs ar savu datoru, izmantojot LNB wi-fi, izveido lietotāja kontu.

NODERĪGI MATERIĀLI:

- ▶ Vides pieejamības vadlīnijas personām ar funkcionāliem traucējumiem (personām ar redzes, dzirdes, kustību un garīga rakstura traucējumiem). Liepājas Neredzīgo biedrība. 2012.
- ▶ Access to libraries for persons with disabilities – CHECKLIST. Birgitta Irvall, Gyda Skat Nielsen. IFLA. 2005.

SECINĀJUMI

- ▶ Mūsdienu prasībām atbilstošs jaunais ēkas projekts vēl nenozīmē, ka cilvēki ar invaliditāti jūtas gaidīti un saņem kvalitatīvus pakalpojumus.
- ▶ Lai nodrošinātu kvalitatīvus pakalpojumus cilvēkiem ar invaliditāti – darbiniekiem nepieciešamas papildus zināšanas par konkrēto lasītāju specifiskām vajadzībām.
- ▶ Cilvēki ar īpašām vajadzībām augstu novērtē iespēju būt patstāvīgi bibliotēkas lasītāji.